

Column

Jeroen van Urk
*Lid Gemeenteraad Hengelo en
communicatie-adviseur*

MILIEUHANDHAVING-PLUS

Even wat theorie. Professor Van Woerkum (voorlichtingskunde, Wageningen) onderscheidt vijf wegen waarlangs de overheid het gedrag van burgers kan beïnvloeden. Regels, voorzieningen, financiële sturing, groepsdruk en voorlichting. Laten we eens kijken in hoeverre deze wegen ons naar letterlijk schone oorden kunnen leiden.

In de eerste plaats weten we: de wet verplicht. Houd je je niet aan de milieuregels, dan doemt strafrecht of bestuursdwang op aan de horizon. Voor het concrete moment wel effectief, maar de relatie tussen ondernemers en handhavers wordt er niet vrolijker van. Terwijl een handhaver eigenlijk primair is te zien als relatiebeheerder. Voor de effectiviteit van handhaving is namelijk niet alleen de kwaliteit, maar ook de acceptatie ervan een factor. Een al te stellige repressieve handhaving werkt verstoring op de algemene beeldvorming van de handhaving. In het schemergebied tussen goed en kwaad is het een menselijke reactie, dat je onwilliger wordt naarmate milieuhandhavers meer te boek staan als boemannen. Immers, 'in principe' wil iedereen een schoon milieu en vindt niemand zichzelf een viespeuk.

Het aanbieden of subsidiëren van preventieve faciliteiten is een andere weg. Maar voorzover niet uit directe overheveling van milieueffingen te financieren, staat de overheid hier altijd weer voor afwegingen en prioriteiten. De wegwijzer naar een effectieve handhaving duidt daarom onmiskenbaar ook op voorlichting en op de sociale omgeving. Op de wegen daarnaartoe is communicatie het voertuig bij uitstek.

Preventieve handhaving is vooral gediend met informatie, die relatiebevorderend werkt. Er mag geen ruis zitten tussen de informatie die verschillende vergunningverleners resp. handhavende instanties geven. Niet alleen uit oogpunt van wetstechniek is afstemming tussen de betrokken overheidsinstanties nodig; voor voorlichting geldt dit eens te meer. Het begrip van bedrijven voor handhaving neemt toe, als zij de samenhang tussen de verschillende milieuregels zien en tevoren weten hoe de handhaving in elkaar steekt.

Informatie aan het bedrijfsleven kan ook betrekking hebben op het 'Umfeld' van het milieu. Geef bij overheidsvoorlichting ook eens ruimte aan organisaties, die op enigerlei wijze bondgenoot zijn in het streven naar een schoon milieu. Informatie over hun beweegredenen en handelen voorkomt, dat ondernemers zich overvallen en te snel tekort gedaan voelen. Het betekent niet, dat de overheid het altijd met bondgenoten eens is. Het biedt zelfs een kans om de eigen gedragslijn te onderstrepen ten opzichte van milieugroepen, bewonersorganisaties en wat dies meer zij.

Natuurlijk is een consistent toezicht op het naleven van de regels het vertrekpunt voor milieuhandhaving. Bestuurlijk zijn relatiebeheer en voorlichting, opgeteld, een aantrekkelijke plus.